

TISZÁNTÚL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ..... 16 kor.
Negyedévre ..... 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 6 "
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők

XIX. évfolyam 8. szám.

Nagy-Várad.

Szombat, 1913. január 11.

Földmivvelésügyi kirendeltség Nagyváradon.

A földmivvelésügyi kormány — mint pár nappal ezelőtt említettük — különösen a földmivelő nép érdekeinek védelmére, újabb három miniszteri kirendeltség felállítását határozta el, amelynek egyike, Nagyvárad székhelylyel Biharmegyére, továbbá a kevésbé magyar lakossággal bíró Arad- és Szilágy megyékre terjed ki.

A földmivvelésügyi miniszterium kezdeményezései között bizonyára jelentékeny népszerűsége tarthat számot ez a népszerű akció, amelyet Darányi miniszter kezdeményezett s amelyet utódai, de különösen a jelenlegi földmivvelésügyi miniszter, gróf Serényi Béla jelentékenyen fokozottabb mértékben folytat. Szinte esodálatos, hogy olyan hosszú ideig tudtuk tünni a határszéli földmivelő nép gyöngülését, pusztulását. Maga a józan ész diktálja azt, hogy első sorban ott kell a legerősebbnek lennünk, ahol a legközelebb az ellenség, ahol legnagyobb kisértés. Ha a határszéleken nincs gazdaságilag erős, a magyar állameszme iránt hűséges, a hazához szívvvel-lélekkkel vonzó lakosság, akkor bizony vajmi nehéz megvédeni a hazát. Tenni kellett tehát valamit, hogy a régi állapoton változtassunk s bizony a legszerencésebb kezű államférfiúnak kell tartania mindenkinek azt, akinek a pillantása rávetődött az ügyefogyott, szegényedő határszéli népekre s a hönök alá nyul, hogy kiragadja őket elhagyatottságukból s egyenrangúvá tegye gazdaságilag az ország többi lakóival.

A népszerű akciók vezetésével

megbizott, immár három miniszteri kirendeltség munkásságát nagyjából ismerheti mindenki. Tudjuk jól, hogy ezek a kirendeltségek jó karba igyekeznek helyezni az elhanyagolt szántóföldeket, legelőket, kiváló minőségű tenyészállatok kiosztásával javítanak az állattenyésztésen, szövetkezetek szervezésével kiszabadítják a népet az áru- és pénzüzsora karmaiból, gazdakörök alakításával fejlesztik a társadalmi életet, egy szóval ezek a kirendeltségek azt a munkát végzik, amit a gyakorlat helyesnek igazolt be, a földmivelő nép társadalmi és gazdasági megerősödése érdekében. Nem feledkeznek meg a gazdasági kultúra fejlesztéséről sem. A dolgozni kívánóknak szereznek munka alkalmat, különböző tanfolyamok rendezésével megtanítják új foglalkozási ágakra. Ahol szükség van rá, vízvezetékot rendez be egyik-másik kirendeltség, vagy kutakat furat, hogy embert, állatot ellásson jó ivóvízzel. Ha véletlenül egyik-másik vidéken a terményiség ütné fel a fejét, a kirendeltségek hamarosan ott teremnek a maguk segítő munkájukkal. Száz és száz kezű apparátus tehát a földmivvelésügyi miniszternek valamennyi népszerű kirendeltsége. Egyik-másik oly dicséretreméltóan végzi el feladatát, hogy még a gazdaságilag erősebb vidékek lakói is irigykedve sóhajtanak fel: vajha nekünk is volna ilyen kirendeltségünk, vajha miránk is kiterjesztenék a népszerű akciókat.

Ez az óhajlás kezd hamarosan valóra válni. A földmivvelésügyi tárca idej költségvetése szerint már jeleztük, kedves meglepetésül jelenti, hogy Serényi miniszter három új

kirendeltség felállítását vette tervbe és nemcsak hogy tervbe vette, de a kirendeltségek létesítése máris befejezett dolog, amennyiben azok vezetőit és tisztviselőit a miniszter már is kinevezte.

A három új kirendeltség székhelye: Kolozsvár, Temesvár és Nagyvárad lesz. A kolozsvári kirendeltség a marosvásárhelyinek ketté osztásából fog előállni. A marosvásárhelyi megmarad speciális székelyföldi kirendeltségnek, míg a kolozsvári erdély többi vármegyéinek népét veszi gondozás alá. A temesvári kirendeltség hatáskörébe fog tartozni a Temes és Krassószörény megyékben meginduló népszerű akció, míg a nagyváradéhoz a Bihar, Arad és Szilágy vármegyék népszerű munkája. A felvidéki akció keretében ez év folyamán Bars vármegyét is belevonják.

Ez a hézag ismertetés maga is eléggé megmutatja, hogy a földmivelő nép talpraállításának a munkája ez év folyamán mily nagy arányokban fog bővülni. Az a fő dolog most már, hogy a felállítandó új kirendeltségek vezetése is szociális érzéktől áthatott, a nép ügyesbajos dolga iránt érzékkel bíró férfiak kezébe kerüljön. Ugy vagyunk értesülve, hogy a földmivvelésügyi miniszter e tekintetben is igen szerencsésen választott s így semmi sem állja útját annak, hogy mihamarabb erőteljesen és céltudatosan induljon meg az ország újabb hátrárészein a földmivelő nép talpraállításának sok eredménnyel kecsegtető munkája.

Nagyvárad

Tisztviselők Fogyasztási Szövetkezete

Rákóczi-ut. 6. szám alatt az
Orsolya-zárda épületében

fűszer-, csemege-bor és gyarmatárukban

Telefon 769. sz.

legolcsóbb bevásárlási forrás.

Telefon 769. sz.

Ujabb zavarok a Balkánon.

A Drinápoly-kérdés még mindig homályos; megoldását eddig hiába kísérelték meg. Konstantinápolyból érkezett táviratok hirt adnak ugyan Neradunghián török miniszternek és Savow bolgár tábornok tanácskozájáról, de ezeknek eredményéről nem tudnak beszámolni. Minden valószínűség szerint a tanácskozás eredménytelenül végződött.

Szenzációszámba megy a hatalmak állásfoglalása. Ha ugyanis a békekonferencia nem végződik kedvezően, a hatalmak, — jöllehet Törökország a közbelépését visszautasítja — el vannak határozva, hogy saját kezdeményezésből közbelépnek és a további vérontást a Balkánon meg fogják akadályozni. A konstantinápolyi nagykövetek már utasítást kaptak, hogy a kollektív lépésre vonatkozólag a török kormánnyal érintkezésbe lépjenek.

Románia és Bulgária közt a tárgyalások igen lassu menetűek. Sőt hiszik, hogy a viszony Románia és Bulgária közt a helyzet kritikussá vált.

Ujabb hír szerint Románia védés dacsövetségére lép Törökországgal.

A követek együttes lépése a portánál.

Konstantinápoly, jan. 10.

Tegnap este az összes itteni nagykövetek föltűnés nélkül gyalog mentek el az osztrák és magyar nagykövetségre, ahol elhatározták, hogy jövő szombaton barátságos lépést fognak tenni a portánál. Ha a porta elutasító viselkedést tanusítanak, akkor a nagykövetek jövő hétfőn formálisan megújítják intervenciójukat.

A porta a háboru mellett.

Konstantinápoly, jan. 10.

Beavatott török diplomaták jelentik, hogy a porta elhatározta a háboru folytatását. A porta a nagyhatalmaknak a balkáni államok érdekében való közbelépését határozottan vissza fogja utasítani. Teljesen megbízható jelentések szerint Drinápoly március végéig ellen tud állni és eleséggel bőségesen el van látva. A Csataldzsában és Galipoliban álló hadseregeket újjá szervezték és a katonák kedve kitünő.

A szerbek keze Albániában.

Belgrád, jan. 10.

Valonában több keresztény albán vezér gyűlést tartott és francia nyelvű memorandumot dolgozott ki, amelyet elküldött Szerbia, Görögország és Montenegró királyának, a cárnak és sok politikusnak. Ez a néhány vezér tiltakozott az ellen, hogy Albániából független államot csináljanak mohamedán uralkodóval, tiltakozott továbbá Albánia autonómiája ellen s azt kívánja, hogy Albániát két tartományra osszák föl, amelyek közül az északi részt Szerbia és Montenegró, a déli részt pedig Görögország kapná meg. A partvidék semleges maradna és csak kereskedelmi céloknak szolgálna.

Belgrád, jan. 10.

Az annexió válság idejében Szerbia egyéb gazdasági kompenzációk között azt az ígéretet is kapta, hogy Boszniában és a monarkia más részeiben kereskedelmi konzulátusokat állíthat föl. A szerb kormány most azzal a tervvel foglalkozik, hogy a békekötés után az említett ígéret alapján konzulátusokat rendezzen be Szerajevóban, Banjalukában, Raguzában és Zágrábban.

Szünet a konferencián.

London, jan. 10.

A békekonferenciának egyik tagja kijelentette, hogy ha a nagyhatalmak nem lépnek közbe, akkor a békekonferencia tárgyalásában igen hosszú szünet fog bekövetkezni. Legalább négy hét fog elmulni, mielőtt a további tárgyalás számára alkalmas alapot tudnak találni. Nem lehetetlen, hogy a legközelebbi ülés nem Londonban, hanem valamelyik más városban lesz.

Román-török szövetség.

Konstantinápoly, jan. 10.

Hír szerint az itt tartózkodó Filipesku román miniszter a török kormánnyal védés és dacoló szövetségről tárgyal. A Tahydromos is azt jelenti, hogy Törökország és Románia közt titkos tárgyalás folyik. A török lapok értesülése szerint az orosz fekete tengeri flottát mozgósították és készen tartják arra, hogy a dunai torkolatokhoz elinduljon.

Kezdi a csatározást.

Konstantinápoly, jan. 10.

Bolgár előőrsek Derkosz mellett elhagyták a semleges zónát s elvágják a táviró vonalat. Török csapatok visszaverték őket. Több sebesült török katona érkezett Konstantinápolyba.

Konstantinápoly, jan. 10.

A Csataldza előtt vívott előőrsi csatározásról még a következőket jelentik: Az előőrsi csapatok között tegnap reggel elég élénk harc folyt. Tegnap este néhány sebesült katona érkezett Konstantinápolyba, ahol jelentést tettek a csatározásról. A harc azóta nem ismétlődött meg.

A török kormány ingadozik.

Konstantinápoly, jan. 10.

A kormány ingadozó viselkedése az immár kezdődő fejtelenséget bizonyítja és visszatükrözi azokat a különböző erőket, amelyek újra homloktérbe lépnek. Amíg egy részről a porta még mindig számol új bonyodalmak lehetőségével, amelyeket különösen Románia katonai lépései vonhatnak maguk után, addig más részről befolyásos katonai párt minden követ megmozgat a balkáni követelések ellen. A hadügyminiszternek és a külügyminiszternek csataldzsai tartózkodása nagy befolyással volt arra, hogy a porta nagyobb ellenállást fejtsen ki a balkáni államok ellen.

A hadügyminiszter környezetéből jelentik, hogy a két miniszternek csataldzsai útja a háboru folytatását jelenti arra az esetre, hogy a balkáni államok meggyalázó békefeltételeihez ragaszkodnának. A tiszték, akiknek föllépése valósággal viharos jellegű volt, azt követelték Názim basától, hogy világsítsa föl a szultánt a hadsereg kedvéről, So-kan közülök azt kívánták, hogy maga a szul-

tán jöjjön el Csataldzsába, hogy a hadsereg kívánságait megismerje.

A Csataldzsából Konstantinápolyba visszaérkezett miniszterek jelentése a portán és a palotában nagy rémületet keltett. Aggasztó az is, hogy a konstantinápolyi hadtestek tisztjei titkos katonai összejöveteleket tartanak Naki basa volt nagyvezérnek lakásán, a melyeken az új török bizottság tagjai is részt vesznek. A kormány félni látszik felforgató mozgalomtól s ez az oka annak, hogy engedékeny politikáját legalább kifelé földadta. A katonai uralom lehetőségére fokozódott és számolni kell rendkívüli eseményekkel.

Drinápoly sokáig bírja.

Konstantinápoly, jan. 10.

Az Ikdám drinápolyi tudósítójától a következő szikra táviratot kapta: Eleség és minden egyéb bőségesen van. Még nagyon sokáig tudunk ellenállni. A lakosság kedve kitünő.

Kiámil Ferdinánd királynál.

Konstantinápoly, jan. 10.

A szultánnak Ferdinánd királyal való többször jelentett találkozását politikai és egészségi okok miatt egyelőre elhalasztották. Ellenben határozottan jelentik, hogy Kiámil basa nagyvezér ma délután automobilon elutazik, hogy Ferdinánd királyal találkozzék.

A helyzet bonyolult.

Bécs, jan. 10.

A külső helyzet ma sem tisztázódott. Törökország még mindig nem akar lemondani Drinápolyról, a melynek birtokához Bulgária is változatlanul ragaszkodik. Azt a konstantinápolyi jelentést, hogy a porta a hét végéig vár a balkáni államok esetleges indítványára, itt kedvező jelnek veszik arra nézve, hogy Törökország talán mégis csak engedni fog. A helyzet bonyolult, de nem reménytelen, mert ha a londoni nagykövetek közbelépése is hatástalan maradna, még mindig módjában volna Európának erélyes közbelépése, hogy a háboru folytatását megakadályozza. A román-bolgár tárgyalásban is szünet állott be, mind a két államban napról-napra nő az izgalom, de itt azért még mindig biznak abban, hogy a megbízottak a tárgyalás fonalát újból fölveszik és végül mégis csak megállapodnak.

Románia követelése.

London, jan. 10.

Take Jonescu román belügyminiszter és Danev között tegnap este megtörtént a második találkozás, de a tanácskozás eredményéről nincs semmi hír.

A Daily Chronicle állítólag a leghitelesebb forrásból közli, hogy a román kormány felajánlotta Bulgáriának katonai és diplomáciai támogatását a békekötés után való időre. A szófiai kormány ezt az ajánlatot udvarias formában ugyan, de határozottan elhárította.

Mozgósítják az orosz flottát.

London, jan. 10.

Egy távirati ügynökség közli: Az orosz feketetengeri flotta mozgósítási parancsot kapott. Ez a hajóraj a rendelet következtében azonnal elindul a román vizekre.

Az ifjusági játszótér.

A „Tiszántúl“ november 22-iki számában, arra kértük a városi tanácsot, hogy mielőtt ifjusági játszótéreket létesítene, tegye azt tüzetes tanulmánya tárgyává, ne hogy az a bizonyos magyar átok ezen is beteljesedjék hogy t. i. majdnem minden közintézmény kisebb-nagyobb mérvben hibásan lesz megoldva. A csütörtöki közgyűlésen izgatottan és izzadva vártam e kérdés tárgyalását. A városatyák lassacskán mind eltűntek s már-már attól féltem, hogy senkinek sem lesz szava ezen nagy fontosságú kérdéshez. Végre sorra került! Néhány sorban összefoglalták az egészet. Igaz ez nem is fontos. Hanem a tartalmától bizony elhültem. Hát Istenem azért biztatgattam, hitettem én éveken át a tanítványaimat, hát a hosszas vajadás után csak ilyen alkotást nyert az ifjuság testnevelés ügye? Hiszen köszönet és hála a város vezetőinek, de ez igazán alig több a semminél.

Edes tanácsos és mérnök urak, amikor ott, a távol nyugaton tanulmányutakat tetek, nem tévedtek el véletlenül egy-egy ifjusági játszótérre? Ezek ma már oly nagy fontosságú kultúrtevékenységek, hogy a nyugati kultúrát ezek megtekintése nélkül nem lehet tanulmányozni. S ha igen, emlékkükbe vés-ték-e azok formáját. Elhiszem, hogy önök sem lehetnek polihisztorok, de megközelítőleg jót még is csak alkothattak volna.

No de nézzük a javaslatot.

A játszótér a Rhédey-kert mellett, a Pece-patak mentén, a Vágóhid felé elterülő hepe-hupás helyre jelölték ki. Ha azt kellőmódon elsimogatják, az ásások helyeit begyepesítik, — hát Isten neki, — valahogy megjárja. Azonban gondolt-e arra a tanács, hogy e helyen egy bokor sines, ahová olykor-olykor a forró nap elől elbujhat a tanuló? Gondolt-e arra, hogy ivóvíze nincsen, hogy a Pece kellemetlen illattal árasztja el s hogy a szél ellen nem védi semmi a játszó, felhevült ifjakat? Számolt-e azzal, hogy a mi, nagyon is szélsőséges időjárásunk mellett erről, de még fedett helyről is gondoskodni kell? Pedig ezek *elengedhetetlen* követelményei a játszótérnek. Sajnos, mindezek azonban nincsenek benne semmiféle közigazgatási törvénytarban, sem a szabályrendeletben. Azaz dehogyan nincsen, de azt csak a minisztériumban tudják. Pedig hát ennek is megvannak a maga szakemberei. Ezeket is meg kellett volna hallgatni. Mert bármily éles legyen is a tanács jogi, a mérnöki hivatal technikai tudása, — tanum rá a javaslat, — ehhez nem sokat értenek. Mert ide a rideg paragrafusokon kívül más is kell, az ifjuság lelkivilágának, játékának, sportjának, testi nevelésének ismerete, feltétlen tudása.

De hát folytassuk.

A polgármester ur, — a javaslattal egyetemben, — azon a véleményen van, hogy a játszótér berendezéséhez más, — mint 2 (kettő) football-kapu — nem szükséges. Mi pedig azt mondjuk, hogy igen is szükséges. Valószínű, hogy a tanácsnak is van arról tudomása, hogy a modern testi nevelés gerincét a szabadtéri testgyakorlatok képezik. Így az a játszótér nem csupán *játsszótere*, hanem *sportoló telepe* is az ifjuságnak. Ilyformán megfelelő futópályáról, ugró- és dobóhelyekről is kell gondoskodni.

Sőt hasznos és célszerű, hogy a futások mellett oly akadály futásokat is végezzen a tanuló, ami őt a természetes akadályok (magas tárgy, árok stb. átugrása) leküzdésére képezi ki. Mert — ezt is tudhatják — az élet nem annyira előre kipécézett sablonok között folyik le, hanem inkább a körülmények kiszámíthatatlan változásai között. S ez áll a testnevelésben is. Az a két football kapu pedig *csak* egy nagyon igénytelen felszerelése a játszótérnek. Hiszen a középiskolákban legfeljebb a felső két osztályban van helye. Első gimnázistának nem, — a felnőttektől majszolt — footballozás kell, hanem oly mozgásos játék, amely a

test erősítése mellett a lelket is műveli, edzi. A football, a mai viszonyok között pedig ezt nem esleksi.

Megvallom fáj a lelkem, ha rá gondolok, hogy ily nagy jelentőségű dolgot így sehogysem intéznek el. Istenem, hát sosem érik meg a mi társadalmunk arra, hogy a testnevelés fenséges hivatását átérezze? Fáj, ha elgondolom, hogy a *sporttérre* a város 50—60 ezer koronát költött, pedig ott legfeljebb néhány sportsman félreértett sportambícióját elégitette ki, míg ifjusági játszótérre csupán 50C—600 koronája van.

Ez ellen városunk társadalmának fel kell szólalni, mert ez nem igazságos elbánás, hogy oly kevés erkölcsi haszonnal járó sporttelepre tízezreket költenek s az ifjuság százairól, dombos, elhagyatott helyre s csekély pár koronával gondoskodnak. Ha a városnak nincs hozzá elegendő pénze, forduljon Biharvármegyéhez, annak is kötelessége ezen nemes ügyet támogatni, hiszen a középiskolák legnagyobb percentje a vármegyéből kerül ki.

Még egy súlyos hibára kell rámutatnom. Városunk két középiskolájában a játéktérre szánt idő (délután) összeesik. Hogyan lehet majd e két intézetnek együtt játszani? Hiszen magából a főgimnáziumból átlag 150 tanuló esik egy délutánra. Milyen játszótér kell tehát akkor, ha ott a reáliskola is játszani akar? Egy megoldása van csupán. A kadetti iskola mögötti lucernást szintén alakítsák át játszótérnek s az legyen az egyik középiskoláé, a javaslatban foglalt pedig a másiké.

En szomorú tudatában vagyok annak, hogy jelen soraimat a böles tanács figyelemre sem méltatja. De én megírtam, hogy lássa városunk közönsége és ifjusága, hogy a legértékesebb társadalmi elemmel, a leendő polgárokkal mily mostohán bánik a város. És most még egyszer sorba veszem mindazon hiányokat, amiket követelni soha sem mulasztunk el. Ime:

1. A leendő játszótér területe legalább 30.000 négyszögmetér legyen.
2. A játszótér fákkal ültetendő körül.
3. Egy fedett helyiségről, ivóvízről, öltözőről, szertárról és *illemhelyről*, feltétlen gondoskodni kell.
4. A talaj úgy készítendő ki, hogy az mindenütt gyepes legyen — kivéve az ugró és futópályákat.
5. Futópálya, ugróhelyek, dobóhelyek és néhány tornaszer (nyújtó, mászórud) feltétlen létesítendő.
6. A pálya (játéktér) úgy osztandó fel, hogy azon több csapat akadály nélkül, más-más játékot játszhatson.
7. Két játszótér létesítendő, hogy egy és ugyanolyan időben mindkét (sőt több például a tanítóképzők stb.) intézet játszhatson.
8. Ezen játszótér már tavaszra készítettessék el.

Nagy vonásokban soroltam fel ezeket. Most már a tanácson a sor, hogy olyan játéktér dicserje bölesességét, amely a fentieket magában foglalja. Ha a javaslata szerint jár el, — az ország gunyos mosolya lesz a jutalma, hogy egy ilyen kulturváros hírében áll a város, mint Várad — csak ilyen játszótérrel tud gondoskodni.

Városi bizottsági tag urak, szülők, ti pedig ostromoljátok a tanácsot s ne hagyjátok békén, hiszen a ti veretek, gyermekeitek egészségéről, jövőjéről van szó. Elvesztettem már igaz a reményemet, hogy városunkban megfelelő játszótér lesz, de mégis él egy kevés hitem, hogy a város vezetősége mégis hasznosat, alkalmasat fog alkotni. Higgyék el, márvány táblánál drágább és nemesebb helyre fogják majd nevüket bevésni, az ifjuság megértő, szerető szívében.

És megismételjük hogy a főgimn. tanártestületének beadványát szíveleljük meg s a feliratot a játszótér bejárata fölé el ne felejtsék, hogy t. i. *játéknak látszik, de a haza javát célzó munka.* Fm.

A Tisza-Polónyi affér befejezése. A Magyar Kurir jelenti: Gróf Tisza Istvánnak Szmrecsányi György és Urmánczy Nándor országgyűlési képviselők-höz, mint Polónyi Dezső országgyűlési képviselő megbizottaihoz intézett levele, melyet a megbizottak a tegnapi nap folyamán kaptak kézhez, feleslegessé tette, hogy ebben az ügyben további lépések történjenek. Ezért ma reggel Szmrecsányi György és Urmánczy Nándor országgyűlési képviselők megjelentek megbizójuknál, Polónyi Dezső országgyűlési képviselőnél és a következő levelet adták át neki, melyben az ügy befejeztét adják tudtára és egyúttal mellékelték gróf Tisza Istvánnak kimagyarázó levelét is:

Tisztelt Barátunk! Megbizásod folytán a gróf Tisza István országgyűlési képviselő elleni ügyedben eljárunk és annak eredményeként ezennel átadjuk neked a részéről hozzánk intézett levelet azzal, hogy annak folytán az ügyben minden további lépés megtétele feleslegessé vált és így az ügyet befejezettnek jelentjük ki. Szívvelyes üdvözléssel barátaid:

Urmánczy Nándor s. k.

Szmrecsányi György s. k.

Vadásznak a rendőrök.

Kutyairtas a cigányvárosban.

Ma reggel a csipős hidegben szokatlanul mozgalmas élet lesz kint a cigányvárosban. A rendőrség vadászni fog s erre nagy apparátussal készültek. Napok óta készítik, pucolják már a fegyvereket, hogy utolsó ítéletet tartsanak a váradi kutyák fölött.

Már roppant régi az a panasz, hogy az egész város tele van gazdátlanul, éhesen kóborló kutyákkal. A gondozatlan dögök veszélyeztetik az utcát, s különösen a külváros utcáin történt sokszor szerencsétlenség. A Kolozsvári-utca úgy nézett ki, mintha Konstantinápolyban valamilyik piszkos, sáros negyede volna. Különösen napos időben.

A mi derék rendőrségünk aztán végre valahára elhatározta, hogy rendezze ezt a kérdést. Először a sines nagyobbszabású razzitát tartottak, aztán most átadják a területet egy kis időre a rendőrségnek.

A kutyák kiirtása a következőképpen fog lezajlani:

Reggel hat órakor husz rendőr és tiz lovasrendőr fog felfegyverkezve elindulni a városházáról a cigánynegyed felé. A legénységet ellátták fegyverekkel és határozott számu tölténnyel. Nagyszemű srétek fognak használni a kutyák agyonlövésére.

Ezenkívül résztvesznek a különös vadászatban ugyiszólván az összes rendőrtisztek. Nagy örömmel jelentették be résztvevésüket *Vadász* felügyelőnél, aki az egész irtóháborút vezetni fogja.

— Egyszer van Váradon kutyavadászat, ezt nem szabad elszalasztani — mondják a fiatalabb tisztek.

És valamennyien fogadkoznak, hogy ennyi megannyi kutyát fognak leteríteni. Attól félünk, több lesz a vadász, mint a kutya. A cigányváros kutyái nincsenek olyan nagyszámban, hogy 40—50 vadásznak két-három kutya jusson.

Ez a legveszedelmesebb hely. Itt veszett meg a legtöbb kutya. De arról nem gondoskodtak, hogy a város többi részéből is ide hajtsák a csavargó ebeket. Tehát hiába is fogadkoznak a rendőrtisztek, hogy minden kutyát kiirtanak — tekintettel a fenyegető veszre — ez nem fog sikerülni.

A nem mindennapi vadászat eredményét kíváncsian várjuk. Csak aztán kellő gondot fordítsanak arra, hogy baj ne essék a nagy lövöldözésben.

..HIREK..

* Elismerés a városi adóhivatal működéséről. A nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság nem régen vizsgálatot tartott Nagyvárad város adópénztárában. Az erről felvett jelentést tegnap mutatta be a városi tanácsnak Lukács Ödön adóügyi tanácsnok. A jelentés teljes elismeréssel nyilatkozik a városi adóhivatal működéséről. Kiemeli ugyanis a kir. pénzügyigazgató jelentése, hogy a városi adóhivatal kezelése rendszeres, minden tekintetben célszerű, céltudatos, az adótörvényeknek megfelelő. Némi hiányok és hátrányok vannak, de ezek külön álló okokból fordulnak elő s nem tudhatók be a városi adóhivatal kezelésének a hátrányára.

* A költségvetés a pénzügyi bizottságban. Nagyvárad város 1913. évi költségvetése ez évben szokatlanul későn kerül a törvényhatóság elé. 1912-ben a január havi közgyűlés tárgyalta, most azonban csak februárban kerül a törvényhatóság elé. Jelenleg tehát Nagyvárad városa ex-lex-ben van. A városi tanács tegnap intézkedett, hogy a pénzügyi szakbizottság a jövő héten, január 17-én délután 4 órakor vegye tárgyalás alá a város ez évi költségvetését. Ezzel kapcsolatban a szakbizottság elé kerül a kamara részére adandó évi 3000 korona segély ügye és a közpénzek elhelyezésének kérdése. A polgármester vélekedése szerint a pénzügyi szakbizottság két nap alatt letárgyalja a költségvetést.

* A járványkórház felszerelése. Nagyvárad városa tetemes költséggel modern felszereléssel és berendezéssel látta el a Szt. László járványkórházat. Dr. Mayer László városi főorvos előterjesztést tett most a város tanácsához, melyben kéri, hogy a járványkórház részére szerezzenek be egy új betegszállító kocsit, mert a régi a hosszú használat folytán már nagyon megrongálódott. A kocsit 2680 koronába kerül. Kéri továbbá a város főorvosa, hogy a város gondoskodjék a kocsik elhelyezésére szükséges helyiségről.

* Augusztá főhercegasszony az irgalmasoknál. Augusztá főhercegasszony Majthényi udvarhölgye kíséretében tegnap délután meglátogatta az irgalmasrend budai kórházat. A fenséges asszonyt Thuróczy Kornél tartományi főnök élén a rendtagok és a kórház orvosi kara fogadta. Az osztályokon érdeklődéssel hallgatta Fauser, Váli és Windisch főorvosok magyarázatait, különösen a fülbészeti és nőgyógyászati operált betegek sorsa iránt érdeklődött. Megtekintette a fogászati osztályt is és végül a kápolnában csendes ájtatosságba merült.

* Halálhírek. Erős Mátyás nagyvárad szijgyártó iparos polgár élete 54. évében elhunyt. Temetése nagy részvét mellett ment végbe. — Részvételt értesülünk a fájdalmas gyászról, mely városunk egyik derék polgárát Eschenbachi Wolfram József máv. nyug. főmozdonyvezetőt sujtotta, nejeének Szilágyi Annának halálával. A közbecsülésben állott 68 éves matrónát tegnap, pénteken délután temették nagy részvét mellett.

* Elhalasztott értekezlet. A kereskedelmi és iparkamara ez uton is tudatja az érdekeltekkel, hogy a munkásbiztosító törvény revíziója tárgyában folyó hó 12-ére összehívott értekezletet közbejött akadályok miatt folyó hó 19-én vasárnap délelőtt 10 órakor tartja meg a kamara üléstermében. Nagy-Várad, 1913. január hó 10. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara: Dr. Moskovits József, elnök, dr. Sarkadi Lajos, titkár.

* Előadás a vakokról. A vakokat gyámolító országos egyesület ujbpesti menházának igazgatósága megkereste Nagy-Várad városát, hivatkozva a belügyminiszter rendeletére, hogy a menház igazgatója Nagy-Váradra érkezik s február 27-én este fél 8 órakor előadást tart a vakok ügyéről, képességükről, oktatási módjáról, a szembetegségekről és a gyógyítás módjáról. Kéri, hogy a város bocsássa át e célra a városház nagytermét, gondoskodjék a fűtésről, világításról és két szolgát bocsásson az előadónó rendelkezésére; lehetőleg zongorát is állítsanak be a terembe. Továbbá kéri, hogy a helyi lapokban, az iskolákban hirdessék ki az előadást, falragaszokon és más alkalmas módon hasson oda, hogy a város közönségének érdeklődését felkeltse s a városi tisztikar is részt vegyen az előadáson. A belépő díj 1 korona 40 fillér.

* Derék rendőr. A napokban Nagy-Váradon, a Rákóczi-uton megbokrosodtak egy beddói gazdálkodó lovai és örült sebességgel repítették az utánnuk fogott szekeret, amelyen két szegény, kétségbeesett falusi asszony ült. A rohanó állatok a járókelők testi épségét is veszélyeztették, mikor Bakró Sándor rendőr, élete veszélyeztetésével a lovakhoz ugrott s erős fogással megfékezte a vadul száguldó lovakat és ezzel elejét vette a szerencsétlenségnek. Gerő Ármin főkapitány előterjesztést tett a városi tanácshoz, amelyben kéri, hogy a bátor rendőrt, életveszélyes közbelépéséért 30 korona jutalom-ban részesítsék.

* Bezuzott ablakok. Ma hajnali 3 órakor a rendőrségen megjelent Rácz Károly fűszerkereskedő — Fűzes-utca 71. számú házban — s panasolta, hogy utcára nyíló összes ablakait ismeretlen tettesek bezuzták. Miután a múlt nyár óta ablakait ismételt betörték, valóságos rémület fogta el, hogy azon vidéken lakó garázda ifjuság, éppen az ő ablakait vette mulatsága céltáblájául. Hajlandónak nyilatkozott megjutalmazni az illetőket, akik neki a tetteseket megmondják.

* Megakadályozott párbaj. Ma délután 2 órakor a Bémer-téren lévő „Bihari vívó klub” helyiségében Matézer Béla és Berényi István kardpárbajt akartak vívni. Éppen a kardjuk összemérése pillanatában megérkezett Kolontári János rendőrfogalmazó 2 detektívvel és felhívta a párbajozókat, hogy a vívást hszgyják abba. Szinleg távozni akartak az ellenfelek, azonban visszatértek s csak ismételt felszólításra távoztak el a vívóteremből.

* A földgáz első értékesítője meghalt. Makóról jelenti tudósítónk: Csanádapácán tegnap este a hivatalban hirtelen szívroham érte Faludy Károlyt, a község jegyzőjét. Faludy a csanádmegyei községi jegyzőegylet elnöke volt. Ő volt az első magyar ember, aki a földgázt értékesítette, illetve ipari célra használta. Még 20 év előtt történt, hogy ártézi kutat furatott és a földből gáz ömlött ki. Faludy fölismerte a földgáz nagy ipari jelentőségét malmot épített, melynek hajtó erejét a föld-

gáz szolgáltatta. Később fűreszgyárat is létesített ugyancsak földgáz-üzemmel. Jellemző, hogy Faludynak akkor százezer koronát ígértek a földgáz-kutért, de nem adta. Később azután a földgáz más utat talált, gyéren jött és Faludy teljesen tönkrement.

* Meglopta az apját. Torszán Gergely nyugalmazott gör. kath. tanító ma reggel észrevette, hogy Ór-utca 10. számú házában lévő lakásának padlásáról egy egész sertésnek a husát ellopták. Az öreg tanító mester szégyenkezve bár, de elmondta az inspekciónak, hogy a lopással Gergely nevű könnyelmű fiát gyanítja. Gyanuja alappal birt, mert tényleg rossz fia, Kráj István és László Mihály társaságában lopták el a bezárt padlásról a sertéshúst, melyet 60 koronáért értékesítettek. A tetteseket lezárták.

* A kézügyességi és háziipari munkaiskola vezetősége felkéri a már jelentkezett és jelentkező t. műkedvelő hölgyeket és urakat, hogy folyó hó 12-én (vasárnap) délelőtt 11 órakor a munkaiskola helyiségében összejönni sziveskednének a munkaóráknak lehetőleg közös meghatározása céljából — miután a tanfolyam folyó hó 13-án délután megkezdődik. A gyakorlati tanítás ki fog terjedni a különböző faragásokra, fa-beégetésekre, fémdomborításra, tarsó-, bőr- és batik-munkálatokra. Tervebe van véve külön egy diszkosár-fonó tanfolyam is egy fővárosi szaktanítónó vezetése mellett. A tanfolyamban — az egyéni tanítás mellett — munkálatok bármikor megkezdhetők. Ujabb jelentkezéseket elfogad folyó hó 12-én (vasárnap) délelőtt 10—12 óra közt és 13-án délután 3—6 óra közt a munkaiskola helyiségeiben — Teleky-utca 13. sz. alatt. Ardos Frigyes, áll. főreáliskolai tanár, mint a munkaiskola vezetője.

* Hamisított fahéj. Az alsóverceki szolgabírószág megkeresést intézett a nagyvárad rendőrséghez, amelyben felkéri, hogy tartson helyszini szemlét a Kurländer és Ulmann-féle üzletben, mert egy ottani kereskedő, Schart Eirig hamisított fahéjt kapott a cégtől. Kolontári fogalmazó meg is tartotta a szemlét és lefoglalta az egész fahéj készletet, mert mind hamisítva volt. Beigazolódott, hogy a kis 4 filléres zacskókban levő fahéjt közönséges fának a héjából készítették. A cég azzal védekezik, hogy ők ezt így kapták a prágai gyártól. A rendőrség jól teszi, hogy szigorúan veszi a már újra sürűbben felmerülő élelmiszer és fűszer hamisítási eseteket.

* A szerb katonaszökevények. Kecskemétről jelentik: Rithopol Milos szerb katonaszökevény, akit a határrendőrség több társával Kecskemétre telepített, ma a nyíri erdőben, ahol favágással foglalkozott, egy fára felakasztotta magát. Idejében észrevették és még meg tudták menteni. A hatóságoknak nagyon meggyűlt a baja ezekkel a betelepített szerb katonaszökevényekkel, akik dolgozni nem akarnak, hanem a várostól ingyen ellátást követelnek. Négyet közülök az elmúlt héten Oroszországba toloncoltak, mert társaik között izgattak. Ezideig 35 ilyen szerbet telepítettek le Kecskeméten. Nehány van közöttük tisztességes viselkedésű, de legnagyobb része engedetlen, durva.

* Szennyes ruhát talált. A Zöldfa-utca 21. számú háznál Kotlacssek János és 2 társa favágással voltak elfoglalva. A szomszéd pincerekesz ajtaját leemelték sarkából és Deák Elek kárára a faspincébe elhelyezett szennyes fehérneműt ellopták. Kotlacssek

János, miután beismerésben volt, lezárattott és tettestársainak a kézrekerítése iránt a rendőrség a nyomozást megindította.

* Dombi Lajos fogva marad.

Dombi Lajos, a Rhédey mauzoleum egyik betörője, kérte szabadlábra helyezését. Kérésével tegnap foglalkozott a vádtanács. Dombi kérését nem teljesítették s így a drága fiu továbbra is fogva marad.

* A vízvezeték felvezető csövének átalakítása.

A vízvezetési telep felvezető főcsöve, amelyen a telepről a magas tartályba jut a víz, a laza talajban gyakran elmozdul és a víz kiszivárog belőle. Ennek az a hátránya, hogy a víz eláztatja a környék területét s a szomszédoknak károkat okoz. Legutóbb az egyik szomszéd: Tóthné beperelte a várost s a bíróság 2800 korona kártérítést ítél meg, amelyet ki kellett a városnak fizetni. A törvényhatóság elhatározta, hogy ezen kellemetlenség megszüntetése céljából a felvezető csövet kuszható beton csatornában helyezi el. Erre nézve azonban huzódott a dolog, míg végre most már a munkálatokra kiírják a pályázatot.

* Adományok az árvák karácsonyfájára.

A városi árvaház karácsonyfa felállításához az alább felsorolt nemesszívű adakozók szívesek kegyes adományaikkal hozzájárulni: Grócz Béla 20 korona, B. K., Gly., Bundala Mihály, dr. Karácsonyi János, Kálmán Ferenc 10—10 korona; P. A., Kny Antal 5—5 korona; L. L. 4 korona; Kepes Imre, dr. W., Heilinger, Winkler József, Fröhlich János, B. I. 3—3 korona; Jézus nevében, Pally Lajosné, Frankóné, Szabó, Weiszlovits Lajos, Cseprega Miklós, Kiss István és fia, Fey Rezső, Palánkayné, özvegy Szeghalmi Bálintné, Fehér, Iványi István, N. N. 2—2 korona; B. G. Gerson, B., Meluchné, Grósz Sándorné, Magdi Endi, Várti Antal, Plander Sámuel, Marosi Endréné, Fáta Sándorné, Róth Miklós, Girdán Józsefné, Fábryné, Kiss Dávid, Smutzler János, Eber Kálmánné, Vlád Agostonné, Havasiné, dr. Némethy Gyula, dr. Lestyán Endre, dr. Pataky Arnold, Peszky Ferenc, N. N., Fey Nándor, Vidor Manó, Béka bolt, Tisztviselők szövetkezete, N. N., Márkus Márton, Bodnár János, K. I., M. I., Róth utóda, Moskovits cipőgyár 1—1 korona; N. N., N. N., N. N., N. N., 50—50 fillér; N. N. 40 fillér. Továbbá Fröhlichné mézeskalácsok, Stepperné sütemények, Janky utóda 30 darab narancs és füge, ifj. Popper József cukorkák és füge, Aszódy, Hritz, Friedl és Jörös, Hersman Fülöpné, Petrovits Mihály, Fiumei kávébehozatal, ifj. Veisz Bernát cukorkák, Huberthné 33 darab narancs és füge, Lörinc Mór, Huzella M., Hant Frigyes játékok, Farkas László 5 tucat lombfűrész és 3 darab lombfűrész deszkával, voltak kegyesek hozzájárulni. Ezen nemes szívű adakozóknak kegyes adományaikért szíves köszönetet mond az árvaház nevében: Rimler Károly polgármester.

x Finom női lack chewrau barna és fehér félcipőket vettm partiban és azokat 4 koronától kezdve árusítom. Feketénél, Bémer-téren, Elite-kávéház mellett. Üzletemet május 1-én Szent János-utca 3 szám alá helyezem át.

AZONNAL BÉRBE ADANDÓ

Nagyszalontán az állomástól 5 perenyire levő ház két szobával és egy üzlethelyiséggel, gazdasági épületekkel, ház mellett 10¹/₄ hold belsőség sok gyümölcsfával, nagyon alkalmas kertészkedéshez, a határban 9¹/₂ hold prima szántóval. Bővebbet **TUKKA GERGELY** bérbeadónál **Isaszegen** Pest-megye.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor. a-lino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerzethetők be.

x Szülők figyelmébe. Legszebb karácsonyi ajándék jól tanuló fiuk részére egy jól lövő flóbert. A legnagyobb örömet csakis ezzel szerzethetünk, s semmi más ajándék nem teszi meg azt a hatást, mert a fiuk véreben már benne van a fegyver iránti vágy, ezt minden felnőtt férfi tapasztalatból tudja. Tehát a fiainknak örömet akarunk szerezni és őket a tanulásra serkenteni, úgy vegyünk **Ladányi** puskaműves Rákóczy-uti üzletében, ahol jótállás mellett lehet mindenféle árbán a legjobbat kapni. Töltények és fegyverjavítások, új fegyverek, lőpor és serét vadászati kellékek nagy választékban. Telefonszám: 269.

x Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.

x TŰZIFA hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weisberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutná.

x A „Kispipa“ új köntösben. A helybeli és vidéki közönség régi, kedvelt szórakozóhelye, a „Kispipa“ ódon helyisége mellett modern épületben, tágas, füstmentes termekkel, villanyvilágítással, a higiénia minden követelményével ellátva áll rendelkezésére a szórakozni vágyó közönségnek. Jó konyháról, kitűnő italokról gondoskodik és számos látogatást kér **Szujker Tamás** vendéglős.

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.“ sertéshizlaldájában (Őssi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

x Kossuth-utca 6 sz. ház emeletén a Körözs felüli oldalon modern három szobás lakás mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

Uri fehéremű, „Fownes“ keztyű, „Habig“ kalap, eredeti angol cipő, egyedüli raktár

Róth M. utódánál.

x Uj tanfolyamok a Rose Nyelviskolában. Január 1-ével új tanfolyamok kezdődnek Rose tanár ábrázoló nyelviskolájában. Mától kezdve be lehet iratkozni német, francia vagy angol nyelvzakokra. A tanítás házon kívül is történhetik. Bővebb felvilágosítást ad a nyelviskola irodája, Rákóczi-ut 3.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Szombat: Éva.
Vasárnap d. u.; Luxemburg grófja, este: Csókszanatórium.

Éva. Ma, szombaton este megismétlik a nagy sikert aratott Lehár-operettet, az Évát, amelynek előadása iránt a közönség osztatlan érdeklődéssel viseltetik. Az előkészületből ítélve, az Éva szombati előadását is zsu-folt ház fogja végignézni.

A t. bérlők figyelmébe. Az igazgatóság felkéri a színház t. bérlőit és a vasárnapi kisbérlőket, hogy bérleteik második félévét a hivatalos órák alatt délelőtt 9-től fél 1-ig délután 3-tól fél 6-ig) a színházi irodában befizetni szíveskedjenek. Külön felhívja az igazgatóság, a t. vasárnapi kisbérlők figyelmét arra, hogy félévi bérletük e hó 12-én lejár és így a saját érdekük a jövő félévi díj mielőbbi beküldése.

Luxemburg grófja. Vasárnap d. u. az idény egyik kedvenc operette-reprizét adják a színházban. Luxemburg grófját, amelyet új szereposztásban azért tűzött ki az igazgatóság ismételtén, mert óhaja a színházi publikumnak, hogy ezt a bájos zenéjű kedves librettós operettet, a délutáni közönség is minél többször láthassa az új betanulással.

Csókszanatórium. Az idény egyik legbájosabb és legmulatságosabb operetteje A csókszanatórium reprizét tartja vasárnap este a színházban a társulat operette személyzete. Kedves érdekességként említjük fel, hogy az előadás során Horváth Mici és Leővey Leó chantaeler duettet lejtenek egy elragadó kakas-tyuk táncot, amelynek hatását a megfelelő kosztümök növelik. Ez a tánc valóban vonzó száma az operettnék. Az előadásra jegyek már most válthatók a színházi pénztárnál.

Egy páholyrész kiadó. Az igazgatóság közli a bérelni szándékozó színházi közönséget, hogy gyászest miatt egy páholyrész kiadó. Bővebb értesítés a hivatalos órák alatt a színházi irodában nyerhető.

IRODALOM

Egyházi közlöny. Vaskos, 60 oldalra terjedő jubileumi füzettel kezdi a pap-ság kedvelt heti lapja az *Egyházi Közölny* huszonötödik évfordulóját. Elsőrendű írók *Fischer-Colbrie* Ágost kassai püspök, *Giesswein* Sándor, dr. *Vass* József, dr. *Szilvek* Lajos, dr. *Kmoskó* Mihály, *Szuszai* Antal, dr. *Klinda* Teofil, *Dedek-Crescens* Lajos, dr. *Strommer* Viktorin, *Jehlicska* Ferenc, *Erdősi* Károly stb. stb. irtak kisebb-nagyobb dolgozatokat a jubileumi füzetbe, mely minden írójának arcképét is közli. Az ügyesen, elevenen szerkesztett folyóiratot továbbra is *Gerely* József szerkeszti, megjelenése, kiállítás, előfizetési ára ezután is az eddigi (12 kor.) marad. Szerkesztőség és kiadóhivatal Budapest, VIII. kerület Eszterházy-utca 19. szám.

MULATSÁG

Katholikus Bál. A nagyváradai katolikus egyesületek január hó 19-én a Vigadó nagytermében „Katholikus Bált“ rendeznek. A népszövetségi csoportvezetők és a rendezőbizottság többi tagjai szíveskedjenek ma, szombaton este 7 órakor a Legényegylet helyiségében megjelenni, hogy a meghívókat átvegyék.

TÁVIRÁTOK

Bizalom Giesweinnak.

Budapest, jan. 10.

(Saját tudósítónktól.) A napokban hire járt, hogy a keresztény szociálisták elítélték Gieswein Sándor eljárását, mert megjelent a Házban. Ma ezt a hirt hivatalosan megcáfolták. Nem hogy elítélték volna, bizalmat szavaztak Giesweinnak.

Görgey betegsége.

Budapest, jan. 10.

A beteg Görgey Artur tábornok állapotában a javulási folyamat tart. Az éjet is nyugodtan töltötte és rövid megszakitással aludt. Környezete reményli, hogy a bajt a beteg erős szervezete le fogja küzdeni.

Küszöbön a kínai háboru.

London, jan. 10.

Már két hét előtt irtunk azokról a háborus készülődésekről, amelyek nyilvánvalóvá teszik, hogy a kínai köztársaság fegyverrel kíván elégtételt venni Oroszország mongol politikája miatt.

Most a helyzet egyre komolyodik és dr. Szunjatszen, e kínai köztársaság megteremtője és legnépszerűbb embere egész nyíltan háborúra izgat Oroszország ellen. Fölvívást küldött szét a mennyei birodalomban, amelyben megállapítja, hogy a kínai nép háborút akar Oroszország ellen, mert az egyszerűen elismerte Mongolország függetlenségét.

Letartóztatott adótiszt.

Baja, jan. 10.

(Saját tudósítónktól.) A rendőrség ma letartóztatta Antik Emil adótisztet. Antik államellenes izgatással van vádolva. A letartóztatott adótisztet Szegedre kísérték.

Negyven új hadi repülő gép.

Bécs, jan. 10.

(Saját tudósítónktól.) Reichenbergből jelentik, hogy a hadügyi kormány 40 új repülő gépet rendelt a hadsereg részére. A gépeket április hó elejére kell szállítani.

Komoly fordulat.

Bécs, jan. 10.

(Saját tud.) A hatalmaknak azt a jelentést küldték Londonból, hogy a nagyköveti konferencia végleg holt pontra jutott. A porta nem mond le sem Drinápolyról, sem pedig az Aegei tenger szigeteiről. A nagykövetek el is utaztak Londonból. Egyben az a hír érkezik, hogy Románia a legkomolyabban átlépi Bulgária határát.

Ninisztertanács.

Budapest, január 10.

(Saját tudósítónktól.) A kormány tagjai holnap a miniszterelnökségi palotában minisztertanácsot tartanak Lukács László elnöklésével.

Perczel Dezső lemondott.

Budapest, jan. 10.

Perczel Dezső az országos munka párt elnöke betegségére való tekintettel ma lemondott elnöki állásáról. A lemondást levélben adta a párt tudomására. A párt nagy sajnálkozással vette tudomásul az elnök lemondását. A Bud. Tud. értesülése szerint a 21-én tartandó konferencián Perczel Dezsőt örökös diszelnökké fogják választani és ugyanakkor fogják megválasztani az új elnököt is. Perczel utóda Héderváry Károly lesz.

Mikor ül össze a békekonferencia?

London, jan. 10.

Mint hogy a békekonferencia újrafelvételére még nem találtak megfelelő alapot, bizonytalan még, hogy mikor lesz a legközelebbi ülés. Egyik vezető állásban lévő és itt tartózkodó bolgár diplomata az Exchange Telegraph Company egyik munkatársa előtt úgy nyilatkozott, hogy nincs kizárva, hogy a konferenciát a jövő hét elején folytatni fogják.

A prizreni ünnep.

Belgrád, jan. 9.

Ugron István, osztrák-magyar követünk és a szerb kormány megegyeztek abban, hogy Prohászka ünnepélyos bevonulása e hó 13-án lesz. Az egész város lobogódiszben fogadja a megsértett konzult. A konzuli paitóra új osztrák-magyar zászlót huznak. Ebben a pillanatban a kirendelt szerb diszszázad tisztelegni fog. Diszmenetben fog a konzul palotájába indulni, amelyben benne lesznek az összes katonai és polgári hatóságok képviselői. Ez lesz az yz elégtétel, amit a monarchia kap a nemzetközi jogon ejtett sérelemért.

Regénycsarnok.

AZ ELHAGYOTT RÓMA.

Történeti elbeszélés.

Irta: DÚS LÁSZLÓ.

I.

Mellette állott Fiamma, kisé elhizott, fehér hajszálakkal fedett fejü koros asszony.

— Fiamma, én akarom! — kiáltott a leány piciny lábaival toppantva.

A dajka nevetve válaszolt:

— De drága Paola, én nem mehetek a fára.

— Fel fogsz menni, Fiamma és lehozod nekem azt a szép, telt keblü narancsot!

Ugy látszott, hogy Paola nem türt ellemmondást.

— Akarom! — mondotta ingerülten a leány és hirtelen megkapta a dajka karját, nagyot rántva rajta.

Fiamma a szilaj leány eme tette által megingott, elvesztette az egyensúlyt és egyenesen a rózsafára esett.

Paola szerfelett megrémült, mikor látta, hogy Fiamma arca vérezve fordult felé. Oda hajolt hozzá, átölelte a nyakát és felemelte a dajkát.

— Nem baj, kicsikém! — mondotta Fiamma arcát törölgetve ruhájával, — megsédültem és a rózsfa tövisei közzé estem.

A leány könyes szemekkel ölelte át a dajka fejét.

— Fiamma, bocsás meg nekem!

— Nincs mit megbocsátanom, kicsikém! — mondotta a dajka még egyre vérező arcát törölgetve. — Hibás voltam, gyermekem, miért állottam olyan közel a rózsafához! — Tudod, Paola, a rózsfa tövisek, vigyázni kell az embernek, hogy meg ne szurja. No lásd, kicsikém, én nem vigyáztam és megszurta a tövis.

A leányka ismét ingerült lett.

— Én voltam a hibás, Fiamma! — mondotta Paola, lábaival toporzékolva, — én és senki más, én rántottalak meg, úgy estél a rózsafára.

A dajka, úgy látszott, hogy szokva volt már az ilyesmihez, esak hogy lecsitítta Paolát, mosolyogva felelte:

— Persze, hogy te voltál a hibás, kicsikém! — hanem a Colonnák nagy urak, azok előtt ilyet mondani nem szabad.

— Ej, ej, Fiamma! — válaszolt a leány — ne hivatkozzál te az én apámra, se a két nagybátyámra, se a többire...

— És Landolfóra? — kérde mosolyogva Fiamma.

A leány tágra meresztett szemmel nézett a dajkára.

— Landolfó? — mondotta ellágyulva.

— Igen, igen, Paola! — én azt hiszem, Landolfó nagyon vitéz, derék férfi.

A leány elmerengve nézett a távolba.

— Landolfó! — mondotta Paola, — Landolfó! — derék férfi, Fiamma, hanem az én atyám, akinek neve Stefaus Colonna di ferró, még nagyobb, még több! — Landolfó nőhet míg oda ér.

Landolfó Colonna derék férfi semmi más. Mig beszélt a leány, arcát sötét pir borította el.

Landolfó Colonna, Colonna Matteo fia volt. Colonna Matteo pedig a család szegényebb sorsban élő ágához tartozott, akikre a gazdag Colonnák lenézően tekintettek.

Azonban a férfi nem volt érdektelen a lány előtt, míg a dajka Fiamma, a derék ifjút már csak azért is kedvelte és Paolával megszerettetni törekedett, mert ő maga is szegény volt, tehát egyenlő sorsban éltek.

— Piruló arcod mutatja, Paola, válaszolt a dajka, — hogy Landolfó nem megvetett férfi.

A leány kezével legyintett.

— Hagyd őt, Fiamma! — szólt a leány, — Landolfó még hogyha olyan magasra nőne is, mint a park hátulján viruló cédrus, amit nagybátyám, Giacomó bitoros Libanonból hozatott nagy áron, atyám, a vasember jó indulatát meg nem szerzi soha. Landolfó egyenes, őszinte, bátor vitéz, de én nem gondolok reá.

— Miért, kisasszony, ha szabad tudnom? kérde Fiamma csipőre tett kezekkel. — Mert ő is Colonna!

Ezzel be volt végezve a beszéd. Fiammának hallgatnia kellett.

Az az be lett volna végezve a beszéd, hogyha ez utolsó szavakra elő nem jött volna egy ifju, aki eddig a nyitott kapunál állott, benézett, sőt hallgatózott is.

Mikor meghallotta, hogy Landolfó azért nem várhat meghallgatásra, mert ő is Colonna, egyszerre az udvarban termett, köszönt a leálynak és egyenesen a nevezetes narancsfához ment, lehozta annak ágát és oda szólt Paolához:

— Melyiket vegyem le donizetta?

A leány első meglepetéséből felocsudva, büszke tekintettel mérte végig az ifjút, a vakmerőt, aki betolakodni mert a Colonnák várába. Hanem a vizsgálódó tekintet az ifju javára döntött, mert a donizetta mosolyogva mutatott a már régebben megjelölt narancsra:

— Azt, a telt keblüt! — válaszolta a kérdésre.

A dajka összekulesolta kezét, mintha imádkoznék.

Hallatlan vakmerőség volt az, hogy egy idegen ifju be merjen lépni a Colonnák házába minden előleges bejelentés nélkül, nemcsak, de elég merész is legyen arra, hogy a donzettától megkérdezze, hogy melyik narancsot vegye le.

Az ifju bizony nem volt kivetni való.

Sugár, erőteljes, magas termetű volt, arca barna mintha délvidéki volna, haja sötét fekete, szemei izzók mint az éjfélen meggyújtott lámpa, hogy szája fölött finom fekete bajusz huzódott el és termete életerős voltát kiemelte az, hogy egy ugrással a narancsfa ágai közt termett és megragadva az ágat, magához vonta, a megjelölt narancsot levette róla és kebléhez szoritotta, így sietett Paolához és féltérde ereszkedve nyujtotta át a zsákmányt.

— Madonna! — szólott lágyan, elbűvölőn az ifju, — hogyha megérinted ajkaidal, boldoggá fogsz tenni engem.

— Ki vagy? — kérdezte a leány mosolyogva mig jobbja a narancs után nyult.

— Mit tesz az, hogy ki vagyok, Madonna? — szól az ifju, — férfi vagyok és ez elég.

A leány fölnyult egész magasságában és az ifjutól elfordulva mondotta:

— En Colonna vagyok:

Annyi büszkeség rejtett e szavakban, hogy az első pillanatban meghajtotta fejét, de azután hirtelen felugrott térdelő helyzetéből és ő mondotta kiegyenesedve:

— Pietró Gaetano vagyok!

— A pápa unokaöccse! — nyögte Fiamma és keresztet vetett magára.

Paola erre a megjegyzésre az ifjuhoz fordult és mosolyogva nyujtotta, de Gaetán Péter hirtelen hátra lépett és fogadta el, ami a leány arcába kergette a vért, szemeiben láng gyult fel, szikrákat lövelve, mig ajkait összeszorította, apró kezei ökolbe szorultak.

— Ezt a kezet csak akkor fogom érinteni, — szól az ifju lágy zengzetes hangon, — ha jogot szerzek hozzá.

A leány újra elpirult, de most már egészen a haja tövéig.

Érezte, hogy az ifju nem sérteni akart, nem büszkeségből nem fogadtak el a neki nyujtott kezet, hanem az illem határán túl élő, melegen érző szellemi vallomást tett.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb elfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—
Jelzálogbank	—	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	—	506.—
Magyar bank	—	531.—

Közuti vasut	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	713.—
Rimamurányi	— — —	689.—

Szállítási feltételek gyűjteménye. A Hamburgban székelő „Verin Hamburger Spediteure Allgemeine Bedingungen“ cím alatt összegyűjtötte és kiadta a hamburgi szállítóiparosok által megállapított és felsőbbirói gyakorlat által elfogadott szállítási feltételek gyűjteményét. A gyűjtemények betekintés végett az érdeklődők számára a kamarai irodánál hivatalos órák alatt rendelkezésre áll. Nagyvárad, 1913. január 10. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: Dr. Moskovits József, elnök. Dr. Sarkadi Lajos, titkár.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Mezőy Dezső

toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.

Az ország egyik
legrégibb és leg-
megbízhatóbb
toronyóra

készítő telepe.
Olcsó árak, több
évi jótállás.
Villanyerő
berendezés.

Kívánatra árjegyzéket
bérmentve küld.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától.

34753—1912. sz.

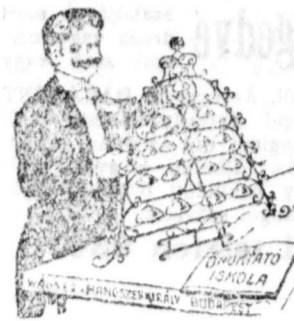
Hirdetmény.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala, mint I. fokú iparhatóság közhírre teszi, hogy a Horváth Emánuel Szent László-téri zálogkölcson üzletében a lejárt és meg nem hosszabbított illetve ki nem váltott zálogtárgyak 1913. január hó 14-ik napján reggel 9 órákor kezdődő nyilvános árverésen el fognak adni.

Ezen árverésről az érdekelt elzálogosítók oly figyelmeztetéssel értesítettek, hogy az árverés alá kerülő tárgyak tétel-számai a rendőrkapitányi hivatal hirdetősi tábláján, valamint a zálogüzletben kifüggesztett jegyzékből megtudhatók.

Nagyvárad, 1912. december 30.

Gerő,
rendőrkapitány.

Ujdonság! Ujdonság! Tündér harangok.

Bárki egy ora alatt megtanulhat rajta játszani. Kovácsolt vas állványon, 15 összehangolt ezüstfémszen-gővel van ellátva. Erős szép kivitelben, verőkkel, tokkal, mesés ajándékkal együtt csak 10 korona

Wagner a „Hangszer Király“
országsszerte elismert elsőrendű hangszeráruházában,
BUDAPEST, JOZSEF-KORUT 15. SZÁM.
Ovás: Figyeljünk jól a pontos címre és házszámra.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsavay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra
azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Meghívás.

A „Mezőgyáni takaré- és öngyűjtő-egylet, mint szövetkezet“ az 1913. évi január 26. napján délután 3 órákor tartja meg saját üzleti helyiségében (Templom-u. 90. szám)

IV. évi rendes közgyűlését,

melyre a tagok az alapszabályok 11. §-a értelmében meghívtnak.

Tárgysorozat:

1. A múlt évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása.
2. A zárszámadás megvizsgálása.
3. A mérleg megállapítása.
4. Az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása.
5. Tiszta jövedelemről való határozat.
6. Pénztárnok választása.
7. A felügyelő-bizottság újbóli választása.
8. Esetleges indítványok.

A felügyelő-bizottság által megvizsgált és jóváhagyott mérleg- és üzleteredmény-számla a szövetkezet üzleti helyiségében 8 napi közzemlére kifüggesztett és bárki által megtekinthető.

Az 1912. év december 31-én a tagok száma: 163, üzletrészeinek száma: 445 volt.

Kelt Mezőgyánban, 1913. év jan. hó 10.

Tisztelettel

Ladányi János,
igazgató-elnök.

Ha nincs megelegetve szabójával, mert drága vagy rosszul szab vagy

uem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyásruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről újat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Nagyvárad város tejközpontja

házhoz szállít pontos időben kitűnően kezelt tiszta palackozott tejet literenkint

28 fillérért.

Előzetes rendelésre legfinomabb teavaj, túró, hab és kávétejszín is szállíttatik. Rendelések a városi tejközpont epreskerti telepére és a Szent László-téri hatósági tejkimérésbe intézendők, valamint telefon és a tejkihordó kocsisok útján is felvételnek.

Telefon 13-15. Telefon 13-15.

A Biharmegyei Gazdák Áru és Hitelintézete
Nagyvárad, Nagypiac-tér, Andrányi-ház.

Befizetett alaptőke: 1.000.000 korona

Elfogad takarékbetéteket, ha azok állandók 5,0%-os kamatoztatásra, továbbá folyószámlai betéteket is elfogad.

A betétkamatadót az intézet fizeti.

Folyószámla hitelt nyújt legkedvezőbb feltételek mellett.

Leszámitol váltókat a legelőnyösebb kamattal mellett gazdálkodók, kereskedők és iparosok részére és foglalkozik mindenféle bankszerű beszédekkel (incassó olcsó díj mellett).

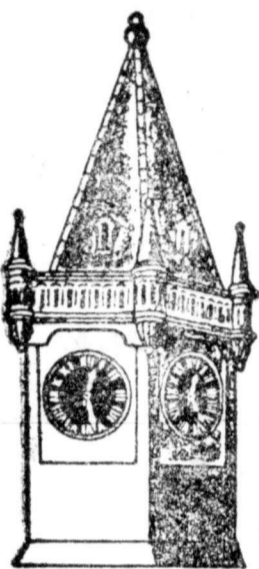
Előleget nyújt értékpapírokra, terményekre és árukra; kölcsönöket ad előnyös törlesztés mellett.

Jelzálog és törlesztéses kölcsönöket folyószámla házakra és földművelekre

Sarkady és Szánthó

TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 héten egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyórát „szegecs” és „szabadlengésű” járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.

TÖBB ÉVI JÓTÁLLÁS.

Villanyerő berendezés.

Arjegyzék kívánatra.

Saját ház.

Figyelem!
Fióközlet nincs!

NAGY GYULA

Nagyvárad, Olaszi, Rákóczi-ut

ajánlja saját gyártmányu **kefe** és **meszelő nagyraktárát**. Dus választék **finom illatszerekből, pipere-szappanokból** és mindennemű **fésűkből** és **hajtűkből**. Raktáron tart **fürdő** és **kocsimosó szivacsokat** jutányos áron. **Fogkefék** felelősség mellett. Különböző karácsonyi és újévi ajándékok olcsó bevásárlási forrása.

Figyelem!
Fióközlet nincs!

Házi csatornázást

szakszerűen készít

Kondor Dezső Nagyvárad

Nagypiac-tér 1. Telefon 969. Gyár 1062

Cement, gipsz, nád, fedéllemez, cserép, kőpor, oltott mész stb. eladás.

Belépési felhívás.

A polgári takarékos és segélyszövetkezet

Kossuth Lajos-utca 4. szám

1913. január 1-én megnyitja 18-ik évtársulatát.

Az igazgatóság ez uton is felhívja Nagyvárad város és Biharvármegye t. közönségét az új évtársulatba való belépésre. A belépés tetszés szerinti számú törzsbetét jegyzésével történik, melyek mindegyike után hetekint 1 kor. fizetendő a szövetkezet pénztárába. Vidéki tagok a befizetéseket postai csekk útján is eszközölhetik. Az új évtársulat 3 évig tart, melynek eltelté után a tagok az általuk ekként megtakarított tőkét az elért haszoneredményben való arányos részesedés mellett megkapják.

A szövetkezet célja, hogy tagjainak a heti befizetésekből tőkét gyűjtsön és hogy tagjai hitelének, keresetének és gazdálkodásának előmozdítása céljából nekik olcsó és kényelmes kölcsönöket nyújtson.

Kölcsönök adatnak:

- a) a heti befizetések 9 tizedésze erejéig minden további biztosíték nélkül;
- b) ingatlanokra;
- c) elegendő biztosítékot nyújtó kézi zálogra;
- d) megfelelő kezesség mellett váltókra, kötelezvényre. A szövetkezetbe való belépés alkalmával törzsbetétenkint 50 fillér beiratási díj fizetendő és egy heti részlet befizetése után már mindenki megkapja törzsbetéti könyvecskéjét.

Az új évtársulatba belépők részére kölcsönök már most folyósíttatnak. A kölcsönökről kiállított kötelezvények bélyeg- és illetékmentesek.

A belépni szándékozók felkértnek, hogy a felvétel iránt üzlethelyiségünkben (Kossuth Lajos utca 4. szám) mielőbb jelentkezni sziveskedjenek

Nagyvárad, 1912. december hó.

Tisztelettel

A Polgári takarékos és segélyszövetkezet igazgatósága.

FÉLIX-FÜRDŐ

nyári és téli gyógyhely. Európa leggazdagabb kénes hévviz forrása. Víz hőfoka 49° C. 17 millió liter víz mennyiség. Csuz, köszvény, ischiás, izzadmányok és női betegségek ellen. 1909-ben 9200 beteg hagyta el gyógyulva, javultán a párhuzamos hatások forrásait. **Penzió rendszer október 1-től május hó 1-ig.** Elsőrendű ellátás, reggeli, ebéd, vacsora, fűtés, szoba világítás, egyszeri fürdés a Ferencz-turdőbe pörközőzással hetenként **56 koronába** kerül.

A Viktor szálló folyosója össze van kötve a fürdővel. A folyosókon lévő kályhák állandóan fűtve vannak. Bármilyen időben meghülés veszélye nélkül lehet a kurát eredménnyel használni.

Posta, távirda, interurbán telefon, állandó gyógyszerár a fürdő telepen. Prospektust küld az

igazgatóság.

SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

könyv és hirlapkiadó vállalat

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

A legmodernebb betűkkel és diszitő anyagokkal u j o n n a n berendezve.

Mindennemű hivatalos, üzleti és egyéb nyomtatványok a legjutányosabb árak mellett, izléses kivitelben
 ≡ készítettnek. ≡

Latin szert. és g. kath. egyházmegyei nyomtatványok állandóan raktáron.

A „TISZÁNTÚL”
 politikai napilap kiadóhivatala.

Alapított :
 1894.

Hirdetések a legjutányosabb árak mellett
 a „Tiszántúl”-ban közöltetnek.

Alapított :
 1894.

Szájról-szájra száll a hír,

hogy mily meglepő kitűnő minőségben és jutányos áron kaphatók

Farkas István „APOLLO” drogueriájában Rákóczi-ut 7-B.

—Rimanóczy-palota. Telefon 1302.

1. Mindennemű gyógyanyag és vegyszerárú. 2. Francia és angol illatszerek, faconokban vagy kimérve. 3. Arcz és kézápoló szerek, piperecikkek és pipereszappanok. 4. A világhírű Y-PO seplő és májfolt ellenes készítmények. 5. Thea, rum, cognac, tokaji asszu és malaga bor. 6. Likőr és rumessentiák ingyen előíratokkal. 7. Csukamájolajok, köhögés ellenes hurutszeletké. 8. Hajszeszek, hajszőkítők, hajfestőszerek, hajpuderek, színházi festék. 9. Fogporok, szájvizek, fogpaszták, fogkefék dus választékban. 10. Ruha és hajkefék, manikűr és fésű kazetták, tükrök, gumicikkek, sérvkötők, kötszerek, fecskendők, lysoform és más fertőtlenítő szerek, mentőszekrények, mindennemű háztartási cikkek.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Ertesítjük a t. közönséget, hogy a

Wolfram lámpák

ára olcsóbb lett, **Wolfram** és egyéb izzó-lámpák nagy raktára **legolcsóbb áron** a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Méltósgévetések ingyen.

Telefon szám 514.

Elvállaljuk villamos világitási és erőátviteli berendezések felszerelését.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók.

Villamos motorok

1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részvénytársaság, Nagyvárad.

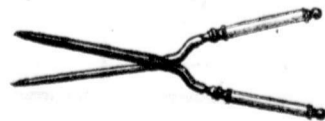
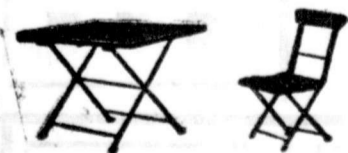
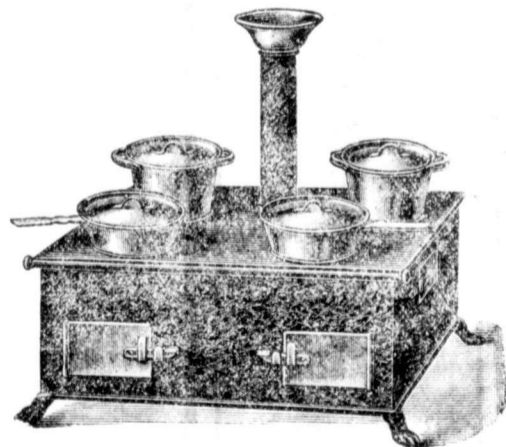
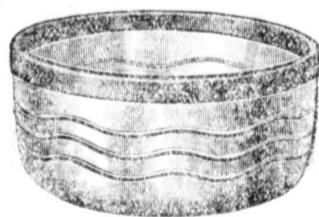
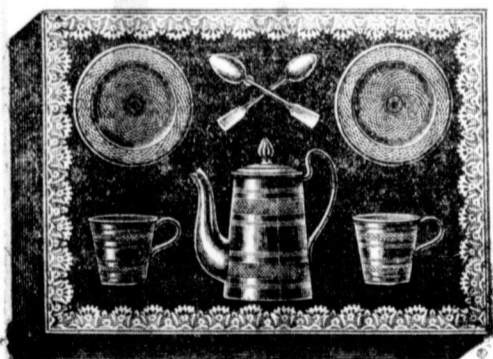
Értesítés.

Tisztelt üzletfeleinket ezennel értesítjük, hogy Teleky-utca 5. sz. alatt, a volt Biharmegyei kereskedelmi, ipar- és terményhitelbank üzlethelyiségében levő fiókunkat csak **ez évi december hó 14-ig** tartjuk fenn, miután e napon **Bémer-tér 4. sz. alatt** újonnan épült intézeti központi helyiségünkbe költözünk át.

Kérjük tehát t. üzletfeleinket, hogy **december 14-től** kezdve bennünket már önni **új helyiségünkben** (Bémer-tér, 4. sz.) sziveskedjenek felkeresni.

Nagyvárad, 1912. december 5.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár Részv.-társ.

TARSOLY és RISZTÓ Nagyvárad, Rákóczi-ut
különlegességek vaskereskedése.
Valódi porosz fűtőszén házhoz szállítva.